

مهمان شقایق دریایی شوید

مهمان شقایق دریایی

دلک ماهی، نوعی ماهی آب شور است. تاکنون ۲۸ گونه از این ماهی در آبهای جهان شناسایی شده‌اند که از آن میان، وجود دو گونه از آن در آبهای خلیج فارس گزارش شده است. به دلیل شکل خاص شنا، بالا و پایین پریدن و تند حرکت کردن، به آن دلک ماهی می‌گویند. این ماهی کوچک و جست‌وخیز کننده، عموماً در کف اقیانوسها یا جزایر مرجانی و در آبهای گرم مناطق گرمسیری زندگی می‌کند و از شقایق دریایی به عنوان خانه‌اش بهره می‌گیرد. یکی از خصوصیات جالب توجه آن، توانایی تغییر جنسیت است. بدین صورت که جنس نر قادر به تبدیل شدن به جنس ماده است و برعکس. به این قبیل موجودات با این ویژگی «هرمافرودیت»^۳ می‌گویند.

همزیستی جانوران در طبیعت، از زیباترین اشکال تلاش برای بقا در زیستگاه‌های گوناگون است. بستر دریاها و اقیانوسها نیز زیستگاه مناسبی برای جانوران همزیست محسوب می‌شود. «دلک ماهی»^۱ و «شقایق دریایی»^۲ نمونه جانورانی هستند که در بستر دریاها با یکدیگر زندگی می‌کنند و هر دو از این رابطه سود می‌برند. در علم اکولوژی به این نوع رابطه «همزیستی-همیاری» می‌گویند.

بازوهای سمی

شقایق دریایی جانوری شکارچی است که غالباً در صخره‌های مرجانی دریاها و اقیانوسها یافت می‌شود. اغلب آنها به وسیله پاهای چسبنده به بستر محل زیستشان می‌چسبند. برخی از گونه‌های شقایق دریایی به جای پاهای چسبنده، بخشی برای ذخیره گاز در بدنشان دارند که به کمک آن، قادر به شنا و تغییر عمق در آب هستند. بازوهای شقایق دریایی به سم و تارهای حساس مجهز است. در صورت تماس طعمه با تارهای حساس و شناسایی آن، بازوها طعمه را به دام می‌اندازند و با استفاده از ماده سمی آن را بی‌حس می‌کنند. سم این جانور سیستم عصبی طعمه را مختل می‌کند، از این رو نوعی «نوروتوکسین» است. آنها غالباً از ماهیان کوچک، میگوها و مواد غذایی حاصل از فتوسنتز جلبکهای ساکن صخره‌های مرجانی تغذیه می‌کنند. شقایقهای دریایی، بسته به شرایط محیطی و روشی محیط، انواع متفاوت و رنگهای متنوعی دارند.

بقا در میان خطر

دلک ماهی هم می تواند طعمه میزبان باشد، ولی از آن جا که سطح بدن دلک ماهی از ماده ای لزج پوشیده شده است و ترکیبات تشکیل دهنده این ماده، برعکس موکوس سطح بدن سایر ماهیان، بیشتر از ماده قندی است تا پروتئین، شقایق دریایی، دلک ماهی را به عنوان طعمه شناسایی نمی کند و این ماهی از سم میزبان خود در امان است. در صورتی که این ماده لزج از بین برود، امکان گزیده شدن از جانب شقایق دریایی و مرگ دلک ماهی وجود دارد. حرکات خاص و منحصر به فرد این ماهی پرجنب و جوش نیز عامل دیگری است که سبب می شود، در نظر شقایق دریایی به جای طعمه، میهمانی سودمند در نظر گرفته شود.

هم زیستی سودمند

شقایق دریایی و دلک ماهی در کنار هم زندگی می کنند و به یکدیگر یاری می رسانند. شقایق دریایی از دلک ماهی در برابر خطرات و دشمنانش حفاظت می کند. دلک ماهیها تخمهایشان را در میان بازوهای شقایق دریایی نگه داری می کنند، زیرا مکان امنی است. هم چنین، دلک ماهیها از برخی از طعمه هایی که به وسیله شقایقها به دام افتاده و خورده نشده اند، از جمله پلانکتونهای جانوری و گیاهی، جلبکها، نرم تنان و سخت پوستان، تغذیه می کنند. در عوض، دلک ماهی به عنوان طعمه ای برای سایر ماهیان که غذای شقایقها هستند، آنها را به سمت شقایق دریایی جذب می کند.

پی نوشت

1. Clown fish (Anemone fish)
2. Sea anemone
3. Hermaphrodite

منابع

1. Nibaken, Marin Ecology, 400pp
2. Häussermann. V. 2006. Biodiversity of Chilean sea anemones (Cnidaria: Anthozoa): Distribution patterns and zoogeographic implications, including new records for the fjord region. invest. Mar, 34(2):23-35
3. <http://en.wikipedia.org>
4. <http://library.thinkquest.org>